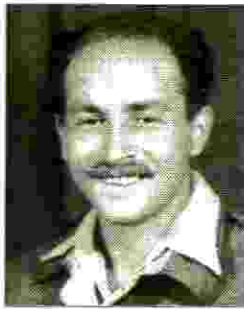

שנער זאב ז"ל

נולד ב-1922 בקרקוב, פולין
עלה לארץ באונייה "ווג'ווד" ב-1946
התגייס לפל"ם ב-1947
נפטר ב-20 לפברואר 1983
רשמה: לאה שנער

ה ע ס נ ה ר י פ ' 0

זאב, שהשקיע את כולו בעבודה, היתה זאת מכה קשה. אבל לא הוא ולא אחרים העזו להתנגד ל"ממשלה שבדרך".
עד לבואו לארץ פעל זאב בארגון ה"בריחה" ונודד בין פולין, צ'כיה, אוסטריה, הונגריה, רומניה ואיטליה, עד שעלה בעצמו מאיטליה באוניית מעפילים "ווג'ווד" ב-1946. יחד עם אנשי אבא קובנר הלך לקיבוץ "עין החורש" ומשם עבר לקבוצת "נווה איתן" בעמק בית שאן, שקרקובאים, בני עירו נמנו על חבריה. שם התיידד עם בן גילו, קרקובאי אף הוא, יעקב (ינק) נורד.

הימים היו רוויי מתח. לצעירים, שרצו לקחת חלק פעיל בנעשה בארץ העבודה היום-יומית בקיבוץ לא נראתה מתאימה. הם היו חסונים, ספורטיביים, מלאי מרץ ורצון לתרום את חלקם למאבק הלאומי. התגייסו לפלמ"ח (זאב לחם בגדוד הרביעי) ומשם לפל"ם. יחד הלכו לקורס פל"ם בקיסריה וזה היה כבר בשנת 1947. הקורס הקנה להם חוויות רבות. החיים בחבורה השכיחו במקצת את העובדה שנותרו בודדים בעולם, והווי הלוחמים על אימוניהם, מדורות לילה ושירים בצוותא חיממו את הלב. היתה הרגשה של משפחת לוחמים ו"אחוות לוחמים". המסורת שלהם מתנועת נוער אליה השתייכו בפולין, ועובדת היותם צעירים ומאוד חברותיים, דיברו בעד השתלבותם בהווי זה. בקורס פל"ם בקיסריה נפגש זאב וחברו לראשונה עם נוער ישראלי והמפגש לא עלה יפה. הם ציפו לחברות טובה, אך הישראלים הקימו חומה בלתי נראית של זרות, עד שהמילים "אחוות לוחמים" צלצלו בצליל מזויף באוזניהם.

קרה מקרה, פעוט לכאורה, שהשאיר בפייהם טעם מר של אשליה שנמוגה.

המקרה קרה כאשר התאמנו בימה של תל-אביב, בשעות אחר הצהריים של יום שישי. פתאום קמה סערה בים, רוח קרה וחזקה נשבה במפרשים, הסירות נכנסו למערבולת, התהפכו ואנשיהן נפלו למים. היה עליהם להיאבק בגלים ובנחשולים חזקים. יצאו לחוף תשושים מן המאבק, מן השחייה הממושכת, נוטפים מים ורועדים מקור, בגדיהם רטובים ומתנודדים על רגליהם העייפות. המפקד הודיע: "חופשיים, חברה, אתם מקבלים חופשה של יומיים, תתאוששו, תישנו וחזרו עם כוחות מחודשים. להתראות".

זאב שנער (קודם וילק שוצרייך) נולד בקרקוב להורים ישראלי ופנינה לבית בוכנר. ביתו היה מופת לבית יהודי חם, פתוח לכל. הוריו, אנשי עמל קשי יום, היו משען לקרובי המשפחה ולירידים רלים מהם וסייעו להם ביד פתוחה ונפש חפצה.

זאב נולד ב-1922 והיה בן 17 כאשר פרצה המלחמה והוא בוגר "טרי" של בית ספר מקצועי. כתור איש מקצוע נלקח לעבודת כפיה בכלא גסטפו "מונטלופיך" בקרקוב, וניצל הודות לתושייה ומזל. אקדיש לסוגיה זאת מילים מספר. זאב היה כלוא עם קבוצה גדולה של עובדי כפיה, בעלי מקצועות בשטחים שונים כגון חשמלאות, מכונאות, שרברכות וכו'. ביום היו עובדים בעבודות תחזוקה שונות, כלילה נסגרים בתא שבמרתף, שקירותיו עבים. המכונאים שביניהם, שהיו מתקנים את המכונות של וורמאכט (צבא גרמני) הצליחו לסחוב חלקים של רדיו שברכב, ולהרכיב מכשיר שהוחבא במרתף. כלילה היו שומעים את שידורי BBC של ממשלת פולין מלונדון וידעו, שגרמנים נוחלים מפלה בחזית הרוסית ושהצבא הארום מתקרב לקרקוב. היה להם ברור, שגרמנים יציאו אותם להורג לפני שיסוגו. נדברו לברוח והמזל האיר להם פנים.

בוקר אחד, והם במפקד, היתה אזעקה. השומרים הגרמנים רצו למקלטים והם ניצלו את הרגע, ברחו והתפזרו לכל עבר. זאב רץ לעבר הבית שלו בפרבר קרקובאי, מקום שהיו חממות של ירקות. שם התחבא מפקד שכנים מלשינים, ניזון מירקות ומים. אחרי שלושה ימים יצא ממחבואו. קרקוב היתה כבר בידי הצבא האדום. היה זה בינואר 1945. בשבילו נגמרה המלחמה והוא היחירי ששרד מכל משפחתו. הוא הצטרף תיכף לקבוצת פרטיזנים בראשותו של אבא קובנר ועבר לשטחים הכבושים עדיין בידי גרמנים ואף חדר לגרמניה עצמה. קבוצתו של אבא קובנר שידועה כיום כקבוצת "נוקמים" רקמה תוכניות נועזות לשלם לגרמנים כגמולם. לזאב היה תפקיד ביצועי מרכזי והוא הצטיין בו. רק חלק קטן של התוכנית הנועזת יצא לפועל. אבא קובנר, שהתקשה לשאת בנטל האחריות גילה את התוכנית לשליח מן הארץ וזה יידע את בן גוריון, שפקד להפסיק מיד את פעולות הנקמה ולהעלות את חברי הקבוצה ארצה. בשביל

ולסיום זרק דרך אגב: "תדאגו לשני הפולנים האלו".
הבחורים נייערו את בגדיהם במרץ, כמו כלבלבים צעירים
המנערים את טיפות המים מפרוותם בקול צהלה ושמחה.
חוץ מזאב וינק היו כולם תל-אביכים, בוגרי תיכון ותניכי
תנועות הנוער. "אם כן, הביתה". פרצו בקריאות חדווה.
לא עברו רגעים מועטים ועל הרציף נשארו רק זאב וינק.
הם חשו תדהמה, אכזבה ועלבון צורב. "חברים לנשק" סינן
ינק מבין שיניו, "אכפת להם מאיתנו כמו משלג דאשתקר".
הם התחילו לחשוב מה לעשות. ערב ירד על העיר, אורות
הועלו ברחובות. ערב שבת היה. התחבורה הציבורית
הופסקה. יהודים בלבוש יום-טוב, מחזיקים בידיהם הקטנות
של ילדיהם נראו הולכים לבית הכנסת. כיפות על ראשיהם,
וסיפורי תפילה תחת שחיים. מראם מכובד, חגיגי "כך נראו
האבות שלנו בערב שבת" העיר ינק.

הם הפכו את הכיסים שלהם וספרו את הפרוטות. "נוכל
לקנות לנו בייגלה גדול ובקבוק סודה" פסקו.
מחצית לילה בילו על ספסל בגן ציבורי. הרוח פסקה, אבל
הקור התגבר. שמו לב, שלא הרחק מן הגן היה בית נוער,
שהתרוקן אחרי חצות. התגנבו אליו ולשמחתם מצאו את
עצמם באולם ספורט, ובו שולחן פינג-פונג גדול ורחב.
מזרני התעמלות ושמיכות בלויית היו מונחות בפינת החדר.
שמו את המזרונים על השולחן, התכסו בשמיכות, אבל
עלבונם לא פג.

ינק דיבר מהרהורי ליבו: "מנהג היה אצל יהודים. זרים כי
נראו בבית-הכנסת היו ניגשים אליהם, שואלים לשמם
ולשלומם ומתעניינים אם יש להם איפה לאכול ולישון.
אם התברר, שאין להם קרוב וגואל בעיר, היו מזמינים אותם
לביתם ועוד נלחמים על הזכות הזאת".

זאב הוסיף: "זכורים לי אותם 'אורחים', כפי שקראנו להם.
לפעמים היו אלו בחורים לא עלינו. נימוסי שולחן היו מהם
והלאה. לא פעם קלקלו לנו את ארוחת שבת, ובכל זאת
אבא לא היה מוותר. 'גדולה מצוות הכנסת אורחים מכבוד
השכינה' היה אומר. וכאן... חברים שאנו מבלים איתם
חודשים... חברים לנשק!!!"

אחרי גמר הקורס בקיסריה עבד זאב על אוניית מעפילים
גדולה "פאן קרסנט", אחת משתי אוניות משא אמריקאיות,
שנרכשו על ידי ה"הגנה". אוניה כזאת יכלה לקחת על
סיפונה כ-7,500 מעפילים. היא נדרה עם מטענה האנושי
בין נמלי איירופה, ונמל פמגוסטה בקפריסין ונמל חיפה.

זאב עבד עבודה שחורה ומתישה בבטן האוניה, בחדר
המכונות החם והמחניק. עבודה שחורה ומתישה לא הרתיעה
אותו אף פעם. ההכרה שהוא משרת עניין של עלייה והעפלה
המקרב את עצמאות ישראל, מלאה אותו חדווה. בתחילת
1948 עלה בגורלו להשתתף בפועל בשחרור חיפה. הוא
הורד מפן קרסנט, צורף לפלוגת הנמל של פלי"ם ובמסגרת
זאת השתתף בקרבות. זאת היתה פלוגה גדולה, ובשביל
זאב המשך רומן עם נמל חיפה. רומן זה החל בהיותו בעין-

החורש, בימים הראשונים שלו בארץ. אבא חושי, ראש
עיריית חיפה בא אז לעין-החורש לגייס בחורים לעבודה
בנמל. העובדים הערביים הכריזו שביתה, שהיתה צריכה
לחול כיום כיפור וכימים אחריו. זאב היה בין הבחורים
שהתגייסו לעבוד בימי שביתת הערבים, שרצו על ידי
שביתתם לשבש תוכניות חשובות.

עכשיו, בהיותו בפלוגת הנמל של פלי"ם, היה בין מחלקי
כרוזים הקוראים לאוכלוסייה הערבית של חיפה להישאר
בבתיהם, לא לנוס בבהלה.

אחרי שהסתיימו הקרבות הועלה זאב בחזרה לאונייתו,
שעקב שינויים שחלו בארץ עמדה לעבור שיפוצים
משמעותיים. קמה מדינת ישראל. המלחמה נגמרה, ימי
ההעפלה עמדו להסתיים והעולים הבאים דרך הים ייהנו
מתנאים משופרים. במקום 7,500 מעפילים יוכלו לאכלס
את האוניה רק 4,000 עולים. את עבודת השיפוץ עמדו
לבצע בוונציה שבאיטליה.

בשנת 1948 באתי גם אני ארצה משבדיה דרך קפריסין,
והלכתי להכשרה לקיבוץ גבעת-חיים. מדי פעם הייתי
מקבלת דרישת-שלום מאחד "וילק" שלדוע המזל היה בא
לביקור כשלא הייתי במשק. לא ידעתי מיהו "וילק" זה, עד
שיום אחד, כאשר עברתי בחיפה ברחוב עצמאות ניגש אלי
חייל משופם וברך אותי בלבביות ובשמחה כדרך מכר ותיק.
"וילק מקרוב, בן דוד של הלה, חברתך לכתה". הזכיר את
עצמו. התחלנו להיזכר בימי ילדות ונעורים בקרוב,
ובקרובי משפחה וחברים משותפים רבים.

רצינו להיזכר בפרטים נוספים ולדבר על נושאים רבים,
אבל וילק-זאב היה מגויס וחופשתו עמדה להסתיים. היה
עליו להפליג לאיטליה, להתייצב לעבודה באונייתו. הרומן
שלנו אם כן, התנהל בהתכתבות, דרך מכתבים מוונציה.
זאב תאר את העבודה, את הווי החיים על האוניה, את יופיה
של ונציה, וטוב לבם של אנשיה האיטלקים. פעם כתב,
שהם נכנסו לסכסוך עבודה ועמדו לשבות, אבל מאחר
שהסבירו להם, ששביתתם תפגע באינטרס של מדינת
ישראל הצעירה, ויתרו על השביתה, איזו מחווה יפה!

לפעמים היתה מגיעה דרישת שלום עקיפה ממכרים-עולים
שפגשו אותו בזמן עלייתם והיו נרגשים מלבביותו ורצונו
לעזור. בערך שנה לאחר שנפגשנו בחיפה הגיעה עת שחרורו
של זאב ואנחנו נישאנו.

זאב רצה לערוך "מסע כלולות" על האוניה, אבל אני, בזוכרי
את מחלת הים הקשה ואת טלטולי הדרך על "חיים
ארלוזורוב" סירבתי בכל תוקף. זאב היה מאוכזב מאוד.
הוא אהב את הים ולא תאר לעצמו חיים ביבשה. למזלו
עברנו להתיישבות בקיבוץ נחשולים.

זאב חזר לים, הפעם כדייג על ספינות של איטלקים, מהם
למד, עם חברי קיבוץ אחרים, את מקצוע הדייג. זאב ראה
בעבודה זאת ייעוד - ענף של עבודה עברית שיש לכובשו.
אחרי עזיבת הקיבוץ בחר בכפר דייגים מכמורת כביתו

הצטיין באהבת בריות וכל דרכיו ביושר ובענווה. איש משפחה מסור, אב אוהב, חבר לחיים במלוא מובן המילה. ביום הולדתו השישים ערכה לו משפחתו מסיבת הפתעה. קבוצת פרטיזנים התייצבה במלואה, וכמוכן חבריו וידידיו מתקופות חיים שונות. את תקופת פל"ם ייצג ינק, ידידו הנאמן. איש לא צפה אז שמסיבה זאת תהיה מסיבת פרידה מכל אלו שאהב ושאהבו אותו. הרבה דברים יפים ונכונים נאמרו אז וגם חודשים מעטים אחרי זה, בעת פרידה ממנו. זאב נפטר בפברואר 1983.

והמשיך לעבוד על ספינת דייג. אהב את הכפר שהיה בין מקימיו, היה פעיל בוועדות ובחיי חברה. עבד בים 11 שנה ואהב זאת.

אחרי שענף הדייג קרס נתמנה לתברואן אזורי וראש מחלקת תברואה של המועצה האזורית עמק-חפר. מעתה דאג לאיכות הסביבה ולרפואה המונעת, כלט בכושרו הארגוני, יוזמה וחריצות. ששים ישוכים היו תחת השגחתו. זאב השתלם בקורסים שונים והרחיב את אופקיו ללא הרף. שטחי התעניינותו היו רבים ומגוונים. היה איש עבודה ועמל, חובב ספר, מוסיקה וציור. תמונותיו היפות שצויר, ועבודות אמיל וקרמיקה, מקשטות כעת את ביתנו. הוא

בדרכי "הבריחה" לחופי הדרום לעליה ל"ארץ ישראל"